

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Теоретично узагальнено та систематизовано основні завдання аудиту фінансових результатів, визначено його особливості та головні проблеми здійснення, обґрунтовано рекомендації щодо вдосконалення аудиторської перевірки фінансових результатів підприємства.

Аннотация. Теоретически обобщены и систематизированы основные задачи аудита финансовых результатов, определены его особенности и главные проблемы осуществления, обоснованы рекомендации по совершенствованию аудиторской проверки финансовых результатов предприятия.

Annotation. The main objectives of the audit of financial results have been theoretically generalized and systematized, its characteristics and main problems of its implementation have been defined, recommendations for improving the audit enterprise of financial results have been proved.

Ключові слова: фінансовий результат, аудит фінансових результатів, завдання аудиту, якість аудиту.

Фінансові результати є надзвичайно важливим показником для суб'єкта господарювання, адже в них відображаються всі сторони діяльності підприємства. Внутрішні служби на підприємстві не завжди можуть забезпечити якісний контроль за достовірністю та правильністю відображення фінансових результатів в обліку та звітності, тому дуже важливим стає зовнішній контроль – незалежний аудит, мета якого полягає в підвищенні міри довіри користувачів до фінансової звітності. Саме це визначає актуальність дослідження питань аудиту фінансових результатів.

Дослідженням проблем аудиту фінансових результатів підприємства займалися такі вчені, як: Бутинець Ф. Ф., Барановський О. І., Жаліло Н. Ф., Кузнецова І. С., Кондратюк Т. В., Рудницький В. С., Утенкова К. Р. та ін. Разом з тим недостатньо розробленими залишаються питання щодо особливостей аудиту фінансових результатів в умовах запровадження нової редакції Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг.

Метою дослідження є теоретичне узагальнення та систематизація основних завдань аудиту фінансових результатів, визначення його особливостей та обґрунтування рекомендацій щодо вдосконалення аудиторської перевірки фінансових результатів підприємства.

Завданням дослідження є виокремлення та аналіз особливостей здійснення аудиторської перевірки фінансових результатів діяльності підприємства та розробка рекомендацій щодо вдосконалення організації та методики їх проведення.

Об'єктом дослідження є аудит фінансових результатів.

Предметом дослідження є теоретичні засади аудиту фінансових результатів діяльності підприємства.

Метою ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище та результати діяльності суб'єкта господарювання [1]. Тому для визначення правильності відображення фінансових результатів діяльності підприємства в бухгалтерському обліку та підвищення міри довіри користувачів до даної інформації проводять аудит фінансових результатів.

Згідно із Законом України "Про аудиторську діяльність" [2], аудит – це перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів.

Реалізуючи функцію контролю, зовнішній аудитор має спланувати перевірку суб'єкта господарювання. Планування починається з визначення особливостей діяльності підприємства. Також проводиться тестування системи внутрішнього контролю, визначення аудиторського ризику та розробка загальної стратегії, плану та програми аудиту. Аудитор визначає обсяг господарських операцій і кількість первинних та зведених документів, що підлягають суцільній перевірці.

Після визначення суттєвості групи доходів і встановлення оцінки системи внутрішнього контролю й бухгалтерського обліку аудитор вирішує, які групи доходів він перевірятиме та із застосуванням якого методу організації перевірки (суцільного, вибіркового, комбінованого).

Починаючи перевірку, аудитор повинен ознайомитися з балансом (Форма № 1) та звітом про фінансові результати (Форма № 2), звітом про рух грошових коштів (Форма № 3), що дасть можливість зорієнтуватися в джерелах формування доходу підприємства, мати загальну оцінку фінансового стану підприємства, ефективності виробництва [3].

Також аудитор повинен визначити реальність планових показників та встановити можливість їх використання під час аудиторської перевірки фінансових результатів. Однак нестабільність економічної ситуації в Україні

планових показників для аудитора означає втрату частини інформації для аналізу фінансових результатів та підвищує аудиторський ризик [4].

Здійснюючи аудит фінансових результатів, необхідно вирішити ряд завдань. Узагальнення головних з них на основі робіт [3 – 5] наведено в таблиці.

Як видно з таблиці, виокремлення та систематизація основних завдань аудиту фінансових результатів, у яких розкриваються його особливості, створює умови для більш повного їх урахування в процесі планування та організації проведення аудиту.

Таблиця

Основні завдання аудиту фінансових результатів (узагальнено автором)

Завдання аудиту	
Встановлення	відповідності визначення фінансових результатів прийнятих на підприємстві обліковій політиці; повноти відображення фінансових результатів підприємства на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності; дотримання підприємством межі звітного періоду
Перевірка	правильності використання рахунків класів 7, 8 та 9 Плану рахунків бухгалтерського обліку; правильності відображення в обліку списання збитків минулих періодів, довгострокової дебіторської заборгованості тощо; правильності розрахунку сум, які мають бути сплачені до бюджету; правильності ведення книг аналітичного обліку реалізації продукції, матеріалів, робіт та послуг, а також оборотних відомостей
Дослідження	організації обліку фінансових результатів; достовірності визначення фінансових результатів; причин відхилень фактично отриманого прибутку від планового
Контроль	за дотриманням чинного законодавства щодо формування фінансових результатів; за правильністю віднесення витрат до собівартості продукції; за правильністю визначення, розподілу та використання чистого прибутку

Важливим елементом аудиту є визначення впливу окремих факторів на величину фінансових результатів. Аудитор насамперед має оцінити вплив прогресивних факторів формування прибутку – зниження собівартості продукції, підвищення якості та поліпшення асортименту продукції. Виявляються також негативні фактори – завищення цін, тарифів, порушення встановлених стандартів тощо.

На основі комплексу аудиторських робіт і отриманої при цьому інформації складають звіт незалежного аудитора, в якому аудитор висловлює думку про достовірність фінансової звітності у всіх суттєвих аспектах відповідно до застосовуваної концептуальної основи фінансової звітності [6]. Також, як стверджує Утенкова К. О., аудитором можуть надаватися пропозиції щодо поліпшення системи бухгалтерського обліку і контролю на підприємстві.

Необхідно підкреслити, що нераціонально та неефективно побудований аудит фінансових результатів підприємства може призвести до невиявлення викривлень, фальсифікацій у звітності, що надалі може негативно вплинути на прийняття управлінських рішень користувачами.

Серед проблем аудиту фінансових результатів науковці виділяють та конкретизують такі елементи: нестабільність законодавчої бази; формальний підхід до здійснення аудиту фінансової звітності; використання шаблонних методів у процесі здійснення аудиту об'єкта перевірки, недостатній рівень розуміння аудитором діяльності підприємства та ін. [4].

Для вирішення проблем проведення аудиту пропонується впроваджувати такі заходи: вдосконалити законодавчу та нормативну базу, що стосується фінансової звітності; розробити єдину систему розрахунку вартості послуг аудиторської фірми; підвищити якість аудиту та ступінь довіри до вітчизняних аудиторів шляхом посилення вимог до підвищення кваліфікації та виконання аудиторами стандартів аудиту; вдосконалювати документальне оформлення аудиторської перевірки та комп'ютеризувати складання і збереження документів; підвищити рівень проінформованості керівників підприємств з питань аудиторських перевірок.

Отже, висловлення думки аудитора щодо достовірності фінансової звітності підприємства має велике значення для прийняття будь-якими користувачами обґрунтованих ефективних рішень. Систематизація завдань аудиту дозволяє краще зрозуміти особливості проведення аудиту фінансових результатів, що підвищить якість планування і, відповідно, сприятиме покращенню якості аудиту.

Наук. керівн. Воїнова Т. С.

Література: 1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.kiev.ua> 2. Про аудиторську діяльність : Закон України № 140-V від 14.09.2006 р. (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.kiev.ua> 3. Утенкова К. О. Аудит : навч. посібн. / К. О. Утенкова. – К. : Алерта, 2011. – 408 с. 4. Актуальні проблеми обліку аналізу та аудиту в Україні, 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ea.donntu.edu.ua:8080>. 5. Сулейманова Е. Р. Методичні аспекти аудиту фінансових результатів та шляхи його вдосконалення / Е. Р. Сулейманова // Управління розвитком. – 2011. – № 2(99). – С. 94–96. 6. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2010 року. Частина 1 / пер. з англ. О. Л. Ольховікова, О. В. Селезньов, О. О. Зеніна та ін. – К. : Міжнародна федерація бухгалтерів ; Аудиторська палата України, 2010. – 846 с.